

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1900.   Andra Kammaren.   N:o 36.

Fredagen den 6 april.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 30 sistlidne mars.

§ 2.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående anslag för deltagande i de internationella gymnastik- och idrottstävlingarna under verdensutställningen i Paris:

angående upplåtelse af mark från hemmanet Belgstena n:o 1 under Ribbingelunds kungsgård i Kjula socken och Öster Rekarne härad af Södermanlands län till skolhustomt för Kjula församling:

angående anslag för meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga meteorologiska telegram från Færöarna och Island; och

angående anslag till forskningar efter svenska minnen i främmande länder.

§ 3.

Föredrogos, men blefvo åter bordlagda lagutskottets utlåtanden n:is 35, 36 och 37.

§ 4.

Härefter föredrogos och godkändes:

statsutskottets utlåtanden:

n:o 51, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse åt bergverksaktiebolaget Freja af kronan tillhörig mark i Norrbottens län; och

n:o 52, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående öfverlåtande på Svegs kommun af kronans rätt till ett vid afvittringen inom Svegs socken åt socknemännen till kyrkostallar afsatt område; samt

bankoutskottets memorial n:o 12, angående ökad anslag för afdelningskontorets i Luleå nya byggnad.

§ 5.

Lagutskottets härefter föredragna memorial n:o 34, med föranledande af Första Kammarens återremiss af vissa delar utaf lagutskottets utlåtande n:o 30 i anledning af väckta motioner angående ändring i vissa delar af förordningen om kommunalstyrelse på landet, lades till handlingarna.

§ 6.

Ang. ändrade föreskrifter rörande befordran till major på stat. Till afgörande företogs härefter Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 12, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändrade föreskrifter rörande befordran till major på stat inom svenska armén.

Uti en inom denna kammare afgifven motion, n:o 73, hade herr *J. Nydal* hemställt, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utfärda sådana föreskrifter rörande befordran till major på stat inom svenska armén, att — genom införande af särskilda kompetensprof, företrädesvis af praktisk art, och genom utfärdande af andra för ändamålet erforderliga bestämmelser — möjligaste garanti vinnes, att vid sådan befordran endast dertill fullt kvalificerade personer ifrågakomma.

Utskottet hemställde med föranledande af denna motion, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t utfärda sådana förändrade föreskrifter rörande befordran till major på stat inom svenska armén, att genom bestämmelser i ofvan antydda riktningar största möjliga garanti vinnes för att vid sådana befordringar endast dertill fullt kvalificerade personer må ifrågakomma.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst anförde

Friherre Ericson: Herr talman, mina herrar! Det är nu tredje gången, som motionären i denna fråga återkommer med sin motion, och detta upprepade återkommande af samma förslag ådagalägger alldeles otvetydigt ett varmt intresse för militära förhållanden och särskildt för det bland dessa, som ifrågavarande fram-

ställning afhandlar. Hvar och en, som intresserar sig för vårt lands försvar — och hvem gör icke det numera? —, skall för visso vara med om att erkänna, att det spörsmål, som här blifvit af motionären väckt, har en ganska stor, afsevärd och allvarlig innebörd samt måste betraktas och behandlas med den sorgfälligaste uppmärksamhet. Förutom det allmänna intresse, som hvar och en således måste hysa för denna fråga, så framstår det för de personer, hvilka hafva att afgifva förslag vid befordran till major, eller regements- och arméfördelningschefer, ett aldeles särskildt intresse i denna fråga, nemligen att de personer, som blifva till dylik befattning utnämnda, skola i möjligaste mån vara fullt vuxna den verksamhet, som dem tillkommer i deras nya ställning. Ty, mina herrar, under allvarets stunder är det just till dessa personer, som regements- och arméfördelningscheferna hafva att lita sig, och det är ju oftast på deras förmåga af kraftigt initiativ på deras förmåga att i det afgörande ögonblicket handla utan att därför gå utanför den ledande befälhafvarens direktiv, som det i väsentlig mån beror på huruvida den högste befälhafvarens sträfvande skall krönas med framgång eller icke. När nu ett förslag till dylik befordran afgifves i våra dagar, så vågar jag säga, att den första tanken hos den, som afgifver förslaget, är, huruvida den föreslagne väl lämpar sig för att motsvara de stora kraf, som på honom ställas i allvarets stund. Först sedan denna fråga nöjaktigt besvarats, gör han sig den frågan, huruvida den ifrågavarande personen kan vara lämplig för att äfven motsvara de fordringar, som under fredliga förhållanden kunna på honom ställas. Det må vara, att den tid har funnits, då så icke var förhållandet och då man egentligen icke såg längre än till de fredliga förhållandena och då synvidden icke sträckte sig utanför desamma. Men denna svaghet inom den militära världen följdes för visso äfven på andra håll, ty om vi gå tillbaka en tjuguar i tiden och tänka på huru det då förhöll sig inom denna kammare, så vågar jag påstå, att den verkliga känslan af nödvändigheten att väl ordna oss för att värna vår sjelfständighet var ganska litet utvecklade, och tanken på att en gång ett krig verkligen kunde komma att bryta ut öfver oss var för flertalet inom denna kammare helt främmande.

De anmärkningar, som allmännast göras mot de nuvarande befordsförhållandena, äro först att man säger, att tjenstgöringsreglementets för armén bestämmelser i detta afseende gifva allt för mycken anledning till en godtycklig tolkning. Jag tror icke precis, att detta af utskottet gjorda påståenden är fullt befogadt, utan jag anser tvärtom, att de i reglementet gifna bestämmelserna — kortfattade och distinkta som de äro — gifva ett fullt säkert direktiv för den, som skall uppgöra förslaget. Jag har heller aldrig hört, att en förslagsgifvare varit tveksam om huru reglementet bör i detta afseende uppfattas. Om utskottet åter igen med detta sitt uttalande afsett att framhålla, att förslagen uppgöras på grund af

*Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.*

(Forts.)

Ang. ändrade föreskrifter rörande befordran till major på stat. en fullkomligt subjektiv uppfattning, så har utskottet deri alldeles rätt. Regementschefen afgifver sitt förslag på grund af den subjektiva uppfattning han har angående lämpligheten hos den ene eller den andre af dem, som kunna komma i fråga, och arméfördelningschefen gör likaledes vid upprättandet af sitt förslag.

(Forts.)

En annan sak, som mycket framhålls såväl i motionen som i utskottets utlåtande, är den, att nämnda chefer — regements- och arméfördelningscheferna — skulle hafva allt för litet tillfälle att förvärfva sig nödig personalkänedom. Utskottet säger nemligen angående de ifrågavarande befordringsföreskrifterna: »De förutsätta vidare — för att kunna opartiskt och med full rättvisa tillämpas — en personalkänedom, som under nu rådande tjänstgöringsförhållanden i allmänhet knappast lär kunna förvärfvas.» Men, mina herrar, det få vi väl litet hvar erkänna, att utskottet här gör sig skyldigt till en öfverdrift. Ty icke får man väl säga, att icke nödig personalkänedom skulle kunna någonsin under årens lopp förvärfvas. Skulle icke t. ex. en regementschef, som under tio år varit chef för sitt regemente, hafva kunnat förvärfva sig nödig personalkänedom beträffande de kanske 35, 40 officerare, som finnas vid regementet? Det är ju naturligtvis en öfverdrift att påstå, det han icke kunde göra det. Men jag föreställer mig, att det icke är ett fullt lyckadt uttryck, som utskottet valt, och att uttrycket således icke afsett att innebära hvad orden uttala. Meningen har kanske varit den, att regementschefen icke, när han tillträder sin befattning — och likaså arméfördelningschefen —, kan till en början ega den erforderliga personalkänedom, och att i synnerhet arméfördelningschefen skulle hafva svårt att på tillräckligt kort tid skaffa sig den personalkänedom, som erfordras för ett så grannliga åliggande som att afgifva förslag till ett majorsbefäl. Jag delar icke heller i detta afseende utskottets uppfattning; jag har en annan sådan, och den stöder jag på min egen erfarenhet. Naturligtvis kan icke bestridas, att en regementschef, samma dag han tillträder sin befattning eller alldeles omedelbart derefter, icke kan hafva hunnit förvärfva en på egen erfarenhet stödd, fullständig personalkänedom angående de honom underlydande officerarne, och likaledes kan ju icke heller en arméfördelningschef den dag han tillträder sin tjänst hafva en dylik personalkänedom. Men jag vågar påstå, att inom jemförelsevis ganska kort tid kan en sådan personalkänedom, stödd på egen erfarenhet, förvärfvas. Jag skall nu med några ord vidröra denna punkt, ty här är det som anfallet mot de nuvarande befordringsförhållandena är nästan allra skarpast. Jag talar härvid icke så mycket om regementschefen, hvilken ju har mycket lättare att förskaffa sig personalkänedom, som fastmer arméfördelningschefen, ty det är väl denne man företrädesvis afser, när man säger, att de, som afgifva förslag, icke äro i tillfälle att förskaffa sig tillräcklig personlig kännedom om dem, som de föreslå.

Jag skall först vidröra inspektionerna. Arméfördelningschefen

gör vanligen under loppet af maj månad en inspektion af honom underlydande truppförband. Men vid denna resa förekommer i allmänhet icke någon egentlig inspektion, utan han ger endast de direktiv eller föreskrifter, som han kan finna lämpliga för öfningarna.

Ang. ändrade föreskrifter rörande befördran till major på stat.

(Forts.)

Vid den andra resan deremot, som han företager mellan mid-sommar och beväringmötets slut i juli, eger verklig inspektion rum. Han inspekterar då beväringskompanierna. Hvarje kompani skall fram för honom. Han pröfvar, huru utbildningen blifvit bedrifven. När han då ser kompaniets utbildning, så framgår tydligt deraf, huruvida den, som ledt densamma, har ledt den med omtanke, omdöme, nit och allvar. Med det öga, den vana och den erfarenhet, som en arméfördelningschef måste ega, torde herrarne icke behöfva draga i tvifvelsmål, att han icke, när han ser ett kompani uppvisas för sig, skall kunna på grund af den ståndpunkt, hvartill detta kompani kommit i afseende på sin utbildning, med full säkerhet bedöma, huruvida kompaniet haft en omsorgsfull ledning. Han får således redan af inspektionen af detta kompani en säker erfarenhet om huruvida den kompanichef, som varit dess befälhafvare, verkligen på ett tillfredsställande sätt ledt kompaniets utbildning. Han får en liknande erfarenhet beträffande den bataljonschef, som för befälet öfver beväringsbataljonen. Bataljonens utbildning i dess helhet gifver ett utslag för den omtanke, förmåga, nit och intresse, hvarmed bataljonschefen inspekterat och öfversett bataljonens utbildning.

Arméfördelningschefen inspekterar vidare den specialutbildning, som egt rum beträffande vissa af de värnpligtige, utbildningen till reservförvaltningstjenstemän, utbildningen till sjukbärare, utbildningen af velocipedister etc. Han ser af dessa olika fackmäns utbildning, huruvida bataljonschefen med vederbörlig omsorg och noggrannhet öfvervakat utbildningen på alla olika områden. Han får alltså likaledes se, hvad nit och intresse för utbildningens öfvervakande förefinnes hos den ifrågavarande bataljonschefen.

Nästa inspektionsresa eger vanligen rum under augusti månad, då arméfördelningschefen inspekterar stamrekrytskolan, korpralskolan och förberedande korpralskolan. Der har han ytterligare en kompanichef, som ledt dessa skolors öfningar och hvars omtanke i detta afseende han får tillfälle att pröfva.

Slutligen komma regementsmötena. Jag tror, att det för herrarne icke skulle vara utan intresse att gifva en mera detaljerad skildring om huru inspektionerna under regementsmötena ega rum. Men som jag måhända i alla fall blir något lång i min framställning, så vågar jag icke ingå derpå och besvära herrarne med flera detaljer. Under pågående regementsmöte får emellertid arméfördelningschefen fullt tillfälle att se samtliga bataljonschefer och — jag vågar icke säga samtliga, men i allt fall det öfvervägande flertalet — kompanier. Han får tillfälle att iakttaga och bedöma såväl deras formella utbildning som ock deras utbildning vid tillämpningsöfningar utom heden och i terräng.

*Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.
(Forts.)*

Nu må visserligen erkännas, att resultaten af denna inspektion kunna vara olika olika år. Om man tänker sig ett år, då skörden vid denna tid icke är inhöstad, så är det gifvetvis svårt att få röra sig i terrängen, men under ett sådant år som det sist gångna, år 1899, då skörden i allmänhet redan var förrättad vid dessa möten, så vågar jag påstå, att det icke var många kompanichefer och helt säkert icke någon bataljonschef, som icke arméfördelningschefen hade tillfälle att se under sina ögon och iakttaga huru han skötte sig såväl hvad det formella som hvad tillämpningsöfningarna vidkommer.

Vidare har arméfördelningschefen tillfälle att pröfva bataljons- och kompanichefernas lämplighet för sitt kall vid de fältöfningar, som under arméfördelningschefens ledning utföras hvart annat år. Till dessa öfningar kommanderas det för hvarje gång omkring 19 à 20 officerare, deribland både intendent, läkare och ingenjörsofficerare, med ett ord alla vapen. Dessa öfningar pågå under loppet af 12 dagar, vanligen fördelade på fyra perioder om tre dagar hvardera perioden.

En regementschef är chef för hvardera kåren. En förutsättning är gifven af ledaren, arméfördelningschefen, genom hvilken hvardera kåren sättes in i ett visst krigsläge, och de operera mot hvarandra. Första dagen är det vanligen så, att respektive kårchefer gifva skriftliga uppgifter med ledning eller stöd af den allmänna förutsättningen, som för öfningen är gifven, till sina officerare. Dessa lösas och inlemnas i och för granskning. Andra dagen skall stridsöfning ega rum. Med stöd af de order, som kårcheferna gifvit, och med beräkning af den förflyttning, respektive kårer må hafva företagit, kan arméfördelningschefen säga, att sannolikhet gifves för att der eller der en sammanstötning bör förekomma. Dit beordrar han då samtliga officerare. Hvarje officer har sitt bestämda befäl och har att säga, huru hans styrka skulle opererat i verkligheten. Arméfördelningschefen, som leder det hela, har att gifva utslag, huruvida de rörelser, som respektive befälhafvare låta sina afdelningar utföra, kunnat genomföras, i hvad mån en framryckande afdelning skulle hafva lidit af infanteri- eller artillerielden, och huruvida den kan vidare framrycka o. s. v., o. s. v. Omedelbart efter öfningens avslutande och medan man ännu har terrängen framför sig, meddelar arméfördelningschefen en del betraktelser öfver och erfarenheter af den genomgångna öfningen. Tredje dagen användes särskildt till granskning af de utförda arbetena.

Fyra dylika öfningsperioder förekomma nu under de tolf dagar, som dessa fältöfningar fortgå.

Det bör stå för herrarne ganska klart, att under dylika öfningar arméfördelningschefen har ett godt tillfälle att pröfva respektive officerares förmåga och taktiska omdöme och i hvad mån de kunna klart, bestämdt och koncist lösa krigiska uppgifter. På dessa öfningar har han tillfälle att se, i hvad mån de ega förmåga att

hastigt fatta beslut till följd af det olika stridsläge, hvori den afdelning, öfver hvilken de hafva befäl, sig befinner o. s. v.

Slutligen har arméfördelningschefen ett ytterligare tillfälle. Hvarje år under regementsmötet ega s. k. officersöfningar rum. Då utföras under regementschefens ledning ungefär liknande öfningar som de nyssnämnda under arméfördelningschefens. De arbeten, som der utföras, lemnas till arméfördelningschefen på hösten, och han har under vinterns lopp det bästa tillfälle att noga granska dessa arbeten och bilda sig ett omdöme, i hvad mån de officerare, som utfört dem, hafva förmåga att klart förstå och lösa den uppgift, som varit dem gifven.

Vid de inspektioner, som en arméfördelningschef förrättar, och som jag nyss talat om, är det naturligt, att han måste föra noggranna anteckningar. Det går naturligtvis icke an att göra anteckningarna sedan han kommit hem efter inspektionsresan. Dertill finnes ingen möjlighet, då det exempelvis vid tredje arméfördelningen är 72 kompanier, som han sett; utan dessa anteckningar måste ovilkorligen utföras samma dag, som inspektionen egt rum. Detta är nödvändigt redan med hänsyn till kompaniets utbildning. Ty det händer ofta nog, då han ser ett kompani, att det synes honom, att på något område dess utbildning icke är fullt tillfredsställande. Då måste han derom göra anteckning; ty annars kan han icke veta det, när han härnäst kommer på inspektion, vid hvilket tillfälle ju hans uppmärksamhet bör riktas på hvad som vid en föregående inspektion visat sig mindre tillfredsställande. Men icke nog härmed; han måste begagna tillfället att på samma gång göra noggranna anteckningar om officerarnes sätt att föra sig, och då icke inskränka sig till bataljons- och kompanichefer, utan gå ned äfven till subaltern-officerare.

Nu säga herrarne måhända: »Ja, det der är general Ericsons uppfattning, att dessa befälhafvare hafva tillfälle att förvärfva sig personalkännedom; men det är icke utskottets och icke motionärens, och dessas åsigt kan i detta afseende väga lika tungt.» Jag vill då fästa uppmärksamheten på att jag visserligen icke står ensam om den uppfattningen, att det icke möter någon stor svårighet för dessa befälhafvare att skaffa sig vederbörlig personalkännedom. Jag ber att få läsa upp ett par moment ur arméns tjenstgöringsreglemente. Sedan det i ett par föregående moment talat om huru regementschefen bör i allmänhet handleda sina officerare, så uttalar sig reglementet på följande sätt:

»Han» — regementschefen — »skall känna regementsofficerares, underofficerares, civilmilitära personers och, i den mån sådant är möjligt, äfven underbefäls af manskapet duglighet och användbarhet i tjensten.»

Hvad som reglementet här uppställer, icke såsom en fordran utan såsom en önskan, att nemligen regementschefen skall skaffa sig

Ang. Ändrade
föreskrifter
rörande be-
fördran till
major på stat.
(Forts.)

Ang. ändrade föreskrifter rörande befordran till majior på stat. kännedom äfven om underbefäls af manskapet duglighet, möter icke heller någon stor svårighet att uppfylla. Sedan uttalar sig reglementet om arméfördelningschefen på följande sätt:

(Forts.)

»Han skall känna samtliga regementsofficerares, kapteners och ryttmästares vid de till fördelningen hörande truppförbanden af infanteriet, kavalleriet och trängen duglighet och användbarhet i tjensten samt äfven med hänsyn till fördelningens öfriga officerare och civilmilitära personer af officerares rang söka förvärfva sig största möjliga personalkännedom.

Med stöd af den sålunda förvärfvade personalkännedomen skall han i hvad på honom ankommer sörja för att skicklighet och förtjenst må göra sig gällande vid befordran.»

Som herrarne behagade observera, säger icke reglementet här, att han *bör* hafva denna personalkännedom om regementsofficerare, kaptener och ryttmästare, utan att han *skall* hafva denna kännedom. Sedermera står det, att han *bör* äfven känna subalternofficerare och samtliga civilmilitära personers af officerares rang duglighet i tjensten. Jag vill allvarligt fästa uppmärksamheten på att det på förra stället står *skall* och icke *bör*. Häraf framgår, att den komité af erfarne män, som gifvit förslag till detta reglemente, i likhet med Kongl. Maj:t, som fastställt detsamma, samtliga hafva på grund af sin erfarenhet hyst den bestämda uppfattningen, att det icke möter någon afsevärd svårighet för arméfördelningschefen att ega den personalkännedom, hvilken utskottet bestrider, att han kan förvärfva sig.

Nu säger utskottet emellertid, att det icke kan bestridas, att mer än en gång fel begåtts vid dessa befordringar. Jag vill visst icke bestrida, att fel begåtts. På detta som på andra menliga områden begås fel. Men att inom vår armé oftare begås fel än inom andra arméer, det är obevisadt. Såsom sannolikt kan sägas, att ingalunda fel inom vår armé i regel förekomma oftare än inom andra arméer.

Utskottet säger vidare, att det är nödvändigt att söka fullt betryggande bestämmelser angående qualification för befordran till regementsofficerare. Det är mycket önskvärdt. Det framställer då i första hand hvad som sker i en del utländska arméer, nemligen s. k. kompetensprof, dels af praktisk art och dels af teoretisk art. Vid utskottets betänkade är fogadt ett meddelande, som erhållits från generalstaben och som är en mycket tydlig och bra redogörelse för utländska förhållanden i detta afseende.

Af denna framgår, att praktiska kompetensprof endast förekomma inom den engelska armén. Naturligtvis kan man icke uttala någon sorts omdöme — det vore i högsta grad obefogadt — om erfarenheten från det krig, som nu pågår i södra Afrika. Långt derifrån; det dröjer ännu åtskilliga år, innan man af historien om det kriget kan draga några lärdomar. Men måhända säger man

icke nu för mycket, om man påstår, att man icke är berättigad att antaga, att majorerna inom den engelska armén, tack vare dessa praktiska kompetensprof, äro i afsevärd mån öfverlägsna majorerna i andra arméer. Någon särskild anledning till ett sådant antagande gifves icke.

*Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.
(Forts.)*

Så komma vi till de teoretiska kompetensproffen. Det är särskildt i Frankrike och Österrike, som dessa förefinnas.

I Frankrike sker befordran till major dels till följd af tjänsteålder, halfva antalet, dels till följd af val, halfva antalet. Nu är det så, att de, som befordras på grund af tjänsteåldern, skola icke undergå något som helst kompetensprof, men de, som befordras på grund af val, skola undergå en särskild kompetenspröfning. Ser man efter, hvori denna består, så finner man, att de skola inför en kommission aflägga en examen i

a) tjänste- och manöver-reglementen, »instruction technique et manoeuvres»;

b) fälttjenstreglementen, »service de campagne», och

c) förvaltning, »administration».

Jag hemställer till herrarne, om detta kan vara någonting att taga efter, att examinera kaptener, 40 och 50 år gamla, i reglementen. Vi se af en not, att enligt »Journal des Sciences Militaires» för juli 1899 »med få undantag alla de kandidater, som framställt sig till examens undergående, erhålla godkändt betyg, i allmänhet af lika beskaffenhet».

Häraf kan man tydligen sluta sig till att kompetensproffet fullföljes på ett schablonmessigt sätt; det är en formalitet och intet annat.

Sedan komma vi till Österrike. Det är en stat, der kompetenspröfningar allvarligen bedrifvits. Man håller sig också der endast till teoretiska prof; men dessa inskränka sig icke, såsom i den franska armén, till att förhöra gamla kaptener i reglementen. utan man gifver dem skriftliga uppgifter att lösa — d. v. s. ungefär detsamma som vi gifva våra officerare vid de fältöfningar, som jag nyss talade om, och likaså under officersöfningarna vid regementena hvarje år — och slutligen pröfvar man i Österrike kaptenerna i att leda krigsspel och dylikt. Dessa prof bestå således i likadana öfningar, som förekomma ofta i vårt land i de städer, der det finnes ett större antal officerare samladt. Dessa prof kunna ju vara rätt intressanta, och jag vill icke säga, att de äro alldeles utan gagn. Men om de nu icke äro fullt så skolaktiga som i den franska armén, der officerare rent utaf förhöras i reglementen, så må vi dock erkänna, att de likna så nära som möjligt ynglingens utbildning och den undervisning, han för att vinna densamma erhåller. Att nu kallas för att lösa dylika skriftliga uppgifter inför en kommission, det kan närmast jämföras med de prof, som åläggas våra underlöjtnanter vid inträdet i krigshögskolan, eller med undervisningen i tekniska högskolan, och jag vill upprigtigt fråga herrarne, om det verkligen kan vara lämpligt

Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.
(Forts.)

att underkasta personer vid omkring 50 års ålder dylika prof. Hvad skulle herrarne sjelfva säga, om ni skulle kallas till liknande prof för fullgöraude af ett visst uppdrag? Jag tror, att det skulle kännas i högsta grad motbjudande. Skulle nu sådana prof åläggas samtliga kaptener, så vore det ju endast att tiga och lida, men skulle det bero på deras frivillighet att aflägga dem, då befarar jag högeligen, att det skulle blifva ett högst betydligt antal af svenska arméns kaptener, hvilka skulle undandraga sig dem; men tro mig, mina herrar, de kaptener, som således icke ville underkasta sig dylika pröfningar, de äro för visso icke de, som äro minst vuxna att bekläda en högre befattning.

Jag kan således icke dela utskottets uppfattning om lämpligheten af dessa kompetenspröfningar, och jag vill angående förhållandet uti detta afseende i utlandet påvisa, att det varit två länder, Italien och Rumänien, inom hvilkas arméer dylika pröfningar, om jag minnes rätt såväl praktiska som teoretiska, förekommit, men båda dessa länder hafva upphört dermed, naturligen därför att de befunnits gagnlösa. Vidare torde det icke finnas annat än en uppfattning derom, att det icke gifves någon armé, inom hvilken mera skärpa och större noggrannhet göra sig gällande för att erhålla fullt kvalificerade personer, än den tyska armén. Derom torde hela den militära verlden vara ense, men, mina herrar, inom denna armé förekomma icke några som helst kompetenspröfningar.

Om man slutligen tillser hvad utskottet sjelft yttrar om dessa kompetensprof, så må kunna sägas, att, fastän utskottet slutligen kommer derhän, att det framhåller desamma såsom önskvärda, utskottets uttalande om desamma verkliken icke är till förmån för dem. Utskottet yttrar sig nemligen derom på följande sätt:

»Om å ena sidan äfven villigt kan erkännas, att derigenom åt befordringsväsendet inom armén utan tvifvel skulle förlänas en likformighet och konsekvens, som nu der torde saknas, så kan dock måhända å andra sidan icke förnekas, att anordningar af detta slag lätteligen på papperet få ett utseende, som lofvar mera, än de vid den praktiska tillämpningen visa sig i sjelfva verket innebära och hålla.»

Vidare säger utskottet:

»Om sålunda de fördelar, som genom införandet i vår armé af sådana prof skulle tillskyndas befordringsväsendet i dess helhet, icke böra underskattas, så synes det dock kunna sättas in fråga, om de äro fullt passande för våra förhållanden.»

Man skulle nu kunna tro, att konklusionen af ett sådant uttalande vore den, att utskottet icke gillade dessa kompetenspröfningar, men i klämman uttalar sig utskottet likväl för sådana.

Emellertid säger utskottet, att det deremot finnes i nästan alla dessa arméer andra föreskrifter, hvilkas införande hos oss borde vara lätta att åstadkomma. En sådan synes utskottet i främsta rummet vara de årliga befordrings- eller kvalifikationslistor, som skola af vederbörande chefer upprättas eller till de öfverordnade, insändas.

Detta utskottets uttalande är måhända icke fullt korrekt. Befordrings- och kvalifikationslistor äro nemligen två skilda saker. Det är nog sant, att i ett par arméer, uti Danmark och kanske äfven i Schweiz, förekommer, att befordringslistor insändas af regementscheferna, men dessa innehålla alldeles detsamma som i andra länder kvalifikationslistorna. Qvalifikationslistorna innehålla uttalanden om kaptenens militära duglighet och lämplighet i öfrigt, hans karakter och affärsställning, hans sociala ställning o. s. v., och på grund af sålunda inkomna kvalifikationslistor uppgöras, vanligen hos en högre myndighet, krigsstyrelsen, eller af en särskild kommission, befordringslistorna, efter hvilka befordringarna inom vapnen sedermera ega rum. Befordringar på grund af befordringslistor kunna emellertid icke på grund af våra förhållanden med fördel hos oss ega rum. Det finnes icke något hinder för att kvalifikationslistor i alla fall insändas, men befordringslistor kunna icke lämpligen användas vid vår armé till följd af våra säregna förhållanden. Med befordringslistor följer nemligen, att den, som skall befordras, är skyldig att mottaga befordran, men så är icke förhållandet hos oss, utan, när en regementschef uppför en kapten på förslag till major, måste han först fråga honom, om han vill mottaga denna befordran. Den, som afgifver förslag, är nemligen ansvarig för att den föreslagne är villig att mottaga den erbjudna befordran. Om åter en skyldighet att mottaga befordran förefunnes, måste staten ikläda sig alla de kostnader, som till följd af den påtvingade befordran äro förenade med förflyttningen. Vi skola taga ett exempel från den franska armén. De som skola befordras efter val uppföras på en befordringslista, och denna lista offentliggöres på generalorder. Vid befordran på grund af val kan således hvarje kapten finna, att *då* är min tur att blifva befordrad; nu har *den* kaptenen blifvit befordrad, men nästa gång är det *min* tur. Låt oss nu tänka, att en kapten är anstald vid nittonde armékåren, som är förlagd i Afrika, och så uppstår en vakans vid första armékåren i norra Frankrike. Då blir denne kapten major vid ett regemente inom sistnämnda armékår, men för alla kostnader, som äro förenade med förflyttningen från Afrika till norra Frankrike, ansvarar staten. Om vi nu antaga, att *vi* hade dylika befordringslistor, och en kapten vid skåningarne vore i tur att befordras till major vid Norrbottens regemente, då skulle denne kapten tillfrågas, om han vill mottaga denna befordran. Jag tror dock, att, om han icke eger en viss förmögenhet, han måste af ekonomisk hänsyn afböja en sådan befordran. ty det är icke en liten affär att med hustru, barn, bohag och tjenare företaga en flyttning från Skåne till Norrbotten. Jag tog nu visserligen ett exempel, som var en ytterlighet, men liknande exempel kunna anföras inom en arméfördelning. Det har hänt mig åtskilliga gånger, att kaptener, som af mig tillfrågats, huruvida de ville uppföras på majorsförslag vid ett regemente inom samma, den tredje arméfördelningen, afböjt detta anbud, och jag skall förklara för

Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.
(Forts.)

*Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.
(Forts.)*

herrarne, att detta är icke så orimligt, som det vid första påseendet kan förefalla. En kompanichef har i lön 2,800 kronor jemte tjänstgöringspengar 400 kronor eller tillsammans 3,200 kronor. Vi kunna antaga, att han dessutom såsom kompaniombudsbefälhafvare har ett arfvode af 500 kronor, och att hans inkomster således uppgå till 3,700 kronor. Detta är visserligen en temligen bra inkomst, men vi kunna vara öfverens derom, att den icke är stor för att lefva med familj. Han har därför försökt att skaffa sig någon bitjänst, som han kan sköta utan att derigenom eftersätta sin militära pligt, och han har lyckats blifva t. ex. direktör i någon sparbank mot ett arfvode af 500 kronor, och derigenom uppgå hans inkomster till 4,200 kronor. Han har inrättat sin ekonomi väl, han har ingen förmögenhet, men icke heller några skulder, och hans ekonomi står på en säker grund; han känner, att han kan lefva på sina inkomster och han riskerar ingen ekonomisk äfventyrlighet. Nu blir han tillfrågad, om han vill bli major och flytta till en stad, der han icke känner till förhållandena; han känner icke huru dyrt det kan vara att lefva der, han förlorar sin inkomst vid sparbanken, han skall köpa sig en häst för 1,200 kronor, och det blir förenadt med en ganska stor kostnad att företaga flyttningen från den ena staden till den andra. Han kommer därför till det resultat, att det är klokast att stanna der han är. Af detta exempel torde otvetydigt framgå, att befordringar på grund af befordringslistor lämpligen icke låta sig genomföras hos oss. Qvalifikationslistor kunna detta oaktadt vara mycket nyttiga, ty det förekommer ofta, att Kongl. Maj:t af en eller annan anledning icke är benägen att godkänna förslag, som afgifvits af arméfördelningscheferna, och i sådana fall kan Kongl. Maj:t utaf qvalifikationslistorna finna alla de officerare, som kunna ifrågakomma till en befordran, och har derigenom lättare att få fram personer, som han anser vara lämpligare än de föreslagna att sätta på den ifrågavarande platsen. Men dervid måste krigsstyrelsen höra sig för hos individen, huruvida han vill mottaga denna befordran. I sammanhang härmed må påvisas, att i de flesta och jag vågar nästan säga i alla utländska arméer, der avancement sker efter befordringslistor, förhåller det sig så, att alla de element, som icke äro lämpliga för befordran, blifva på ett eller annat sätt afförda ur armén, vare sig de erhålla pension eller öfverföras till civila befattningar inom armén. Hos oss deremot måste sådana på grund af sjukdom eller andra orsaker mindre tjänstduglige officerare eller underofficerare stå kvar i tjänst till dess de uppnå pensionsåldern. För att före pensionsålder kunna nödgas afgå, skall läkare tre år å rad hafva afgifvit ett intyg på att officeren i fråga är obotligt galen, lam eller blind, i annat fall kan icke någon officer eller underofficer tvingas att afgå. Detta är en väsentlig skilnad mot förhållandena vid utländska arméer.

Beträffande arméfördelningschefens förmåga att skaffa sig personalkännedom om sina underlydande, och hvarom nyss talades, så

är det en jembförelsevis lätt sak att skaffa sig kännedom om den militära dugligheten. Med den vana, som en så pass gammal officer som en arméfördelningschef måste ega, och med det öga, han måste hafva för att genast kunna bedöma en trupp och huru en officer förhåller sig, när han sköter och för fram sin afdelning, så finner arméfördelningschefen mycket snart, huruvida han är militäriskt duglig eller icke. Deremot må erkännas, att det kräfver mycken omtanke och drygt besvär för att erhålla ett fullt säkert omdöme om officerens karakter, hans viljekraft och energi, hans sociala och ekonomiska ställning o. s. v. Allt detta är utan tvifvel faktorer, som måste spela in och tagas i öfvervägande, när förslag till befordran ifrågakomma.

Ang. ändrade föreskrifter rörande befordran till major på stat.
(Forts.)

Utskottet säger nu på sjunde sidan af betänkandet: »Det kunde sålunda möjligen vara praktiskt att införa bland annat en bestämmelse derom, att vederbörande chefer, vid upprättandet af förslag till befordran inom regementsofficersgraderna, med undantag af regementschefsbefattningen, skulle derom samråda, fördelningschef med alla honom direkt underlydande regementschefer samt regementschef med regementsofficerarne vid det regemente han tillhör.» I enlighet härmed skulle sålunda en arméfördelningschef — man må tänka sig exempelvis chefen för tredje arméfördelningen — när det blir fråga om en befordran, sammankalla de 11 under honom direkt lydande cheferna för att gemensamt med dem samråda om hvem som borde uppföras på förslag till befordran. Jag tänker mig emellertid möjligheten af att utskottet, ehuru det så distinkt säger *alla* underlydande regementschefer, dock endast afsett vapnet. Det vore då 7 stycken infanterichefer, med hvilka fördelningschefen skulle rådslå. Ingen af dessa herrar känner i allra ringaste mån kvalifikationerna, dugligheten eller lämpligheten i ett eller annat afseende hos någon annan kandidat än den, som tillhör hans eget regemente. Icke kan t. ex. chefen för Vestgöta regemente veta, huruvida den kandidat, som chefen för Vestgöta-Dals regemente uppställer, är duglig i tjensten eller i annat afseende lämplig. Derom har chefen för Vestgöta regemente icke något som helst begrepp. Den ende, som kan göra jembförelser mellan de olika kandidaterna, är naturligtvis arméfördelningschefen, ty han känner såväl kaptenerna vid Vestgöta regemente som kaptenerna vid Vestgöta-Dals regemente. Hvarför skall arméfördelningschefen samråda med dessa herrar? Det förstår jag icke.

Men det är icke nog härmed! Under fredliga förhållanden tillhöra dessa befordringsförslag otvifvelaktigt de åligganden, som kräfva det mesta ansvaret af respektive befälhafvare. När det är fråga om militär administration och dylikt, då skall man rådslå, då skall man öfverlägga och då skall man slå sina kloka hufvud i hop; men när det är fråga om rent militära ärenden, då äro alla dylika konseljer och gemensamma öfverläggningar enligt min uppfattning ett oting. Hvarje befälhafvare skall inom området för sin verksamhet ensam

*Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.*

(Forts.)

och fullt ensam bära det ansvar, som åligger honom i den ställning han har. Det är ju af betydelse i lifvets alla förhållanden, att en menniska må kunna bära det ansvar, som faller på henne under lifvets olika vexlingar, att hon må kunna med full sinnesro bära ansvaret; men vi torde väl alla vara öfverens om att näppeligen på något område ställas större kraf på förmågan att bära ansvaret än just hvad beträffar militära befälhafvare i krig. Jag skall nu icke söka att med något slags dramatisk framställning gifva exempel på hvilket tungt ansvar mången gång drabbar militära befälhafvare i krig, ty derom kunna herrarne sjelfva lätteligen göra sig en bild. Men då detta är fallet, skall man naturligtvis icke undandraga dessa personer det ansvar, som möjligen kan åläggas dem redan under fredens dagar. Ty om jag beslutar en sak i en konselj af t. ex. 7 stycken regementschefer, med hvilka chefen för tredje arméfördelningen skulle rådslå, så är det naturligtvis en annan sak att bära ansvaret gemensamt med dessa herrar än att bära det alldeles ensam. Klokheten torde således bjuda att på det militära området, mer än någonsin eljest, väl tillse, att äfven under fredliga förhållanden hvarje militärbefälhafvare ovilkorligen får ensam bära det ansvar, som rätteligen bör honom tillkomma.

Om man slår upp sid. 3 i utskottets utlåtande, finner man der följande yttrande: »Man skulle då kunna göra sig den frågan, om icke en allmän höjning af befordringsnivån — som väl under alla förhållanden torde vara den säkraste utvägen att förskaffa åt landet 'de bästa möjliga garantier' för att det högre armébefälet verkligen besitter förmåga att i pröfningens stund fylla sin viktiga och ansvarsfulla uppgift — lättast och säkrast skulle ernås genom ökade, praktiskt anordnade tillämpningsöfningar.»

Det synes mig, att utskottet här uttalar sig utomordentligt kraftigt för ökade, praktiskt anordnade tillämpningsöfningar. Detta är det säkraste sättet att nå det mål, som i motionen afses — så läser åtminstone jag denna mening, och det förefaller mig, som om den näppeligen skulle kunna läsas på annat sätt.

Jag delar i detta afseende fullkomligt utskottets uppfattning. Ingen må tro, att jag här skulle vilja påstå, att allting är godt och väl bestämdt. Långt derifrån. Jag känner af erfarenhet allt för väl, att den allmänna militära bildningsnivån väl behöfver höjas, kanske särskildt inom kaptensgraden. Detta är hos oss ett önskemål; men det vinnes icke genom nya kompetensprof; det vinnes, såsom utskottet här säger, just genom ökade, praktiskt anordnade tillämpningsöfningar. Det kan ske på följande sätt, som jag här skall angifva. Jag talade nyss om dessa fältöfningar, som arméfördelningschefen leder hvarvt annat år. Anordna sådana öfningar hvarje år, så kommer ett dubbelt så stort antal officerare att vara med om öfningarna. De äro i sjelfva verket mycket varmt och lifligt eftersträfvade af officerarne. Under dessa förhållanden skulle en arméfördelningschef oftast vara i tillfälle att minst en, för att

icke säga två gånger hafva en kapten med på en dylik öfning, innan han behöfver föreslå honom till major.

Vidare skulle officersmötena under regementschefens ledning, om hvilka äfven här talats, kunna utvidgas. I dessa deltaga icke alla officerarne samtidigt, enär det skulle vara ett för stort antal för regementschefen, om han på en gång skulle leda 40 officerare. Följaktligen är det endast halfva antalet, som hvarje år är med. Men hvarför kunna icke dylika öfningar utföras i två omgångar, så att hvarje officer får årligen vara med om dessa öfningar?

För närvarande beordras vidare en eller två regementsofficerare från hvarje arméfördelning till skjutskolan. De äro der två à tre veckor och deltaga derunder i de taktiska öfningar, som der förekomma, särskildt med hänsyn till eldledningen. Äfven detta är mycket eftersträfvade kommenderingar. Hvarför kan man nu icke i stället kommendera en regementsofficer och två kaptener för hvarje regemente årligen? Dermed vore ofantligt mycket vunnet för spridande af kännedom om eldens rätta ledning, om den taktiska eldledningen o. s. v.

Det talas, som väl herrarne många gånger hört, om nödvändigheten af samband de olika truppförbanden emellan. Vi tänka oss, att en major har under sitt befäl i fält t. ex. två bataljoner. Han kan ytterligare få sig ett batteri och en squadron tilldelade. Det är då önskvärdt, att han må hafva någon närmare kännedom om huru dessa vapen rätteligen böra verka. Dylik kännedom kan man icke genomgående läsa sig till, det säkraste sättet att vinna upplysning om ett annat vapens natur och verksamhet är att just tjänstgöra vid detta vapen. Nå väl, låt då infanteriofficerare årligen blifva kommenderade till kavalleriet eller artilleriet och tvärt om! Allt detta kostar visserligen penningar, men det skulle dock icke fordras mer än 50- à 100,000 kronor för de öfningar, som här blifvit ifrågasatta.

Det kan emellertid helt naturligt icke vara lämpligt eller behöfligt, att Riksdagen skulle i skrifvelse till Kongl. Maj:t göra framställning om att öfningar i denna riktning skulle anordnas och anbefallas. Ty om Kongl. Maj:t anser dylika öfningar vara önskvärda, så lärer det icke vara tvifvel om att han af eget initiativ skall sätta dem i gång och, i den mån anslag därför erfordras, underställa denna sak Riksdagens pröfning. Jag anser det således för min del hvarken lämpligt eller behöfligt, att något dylikt inryckes i en skrifvelse från Riksdagen, i all synnerhet som ju Riksdagen icke kan på förhand veta, hvad kostnaden för öfningarna i sjelfva verket skulle belöpa sig till.

Man kan ju ifrågasätta, huruvida under nuvarande förhållanden någon skrifvelse alls kan vara behöflig. Vi känna ju från 1897 års förhandlingar i denna kammare, hurusom den nuvarande chefen för landförsvarsdepartementet då med mycket intresse omfattade det spörsmål, som nu afhandlas. Man kan således vara fullt öfvertygad

*Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.
(Forts.)*

Ang. ändrade föreskrifter rörande befordran till major på stat. om att han skall väl utreda denna fråga och gifva den en möjligast lycklig och tillfredsställande lösning.

Emellertid har icke motionären och icke heller utskottet så tänkt, utan de hafva, detta oakadt, ansett en skrifvelse vara önskvärd och äfven framlagt förslag till en sådan.

(Forts.)

Af den framställning, jag här gjort, framgår det temligen otvetydigt, mina herrar, att jag icke kan vara med om en skrifvelse, sådan densamma är af utskottet formulerad. Ty enligt utskottets förslag skulle Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhålla om »bestämmelser i ofvan antydda riktningar», d. v. s. i de riktningar, som utskottet sin föregående motivering antydt. Men i denna motivering talas bland annat om kompetensprof, praktiska kompetensprof, något som jag för min del på det bestämdaste ogillar.

Om jag sålunda icke kan vara med om en dylik skrifvelse, har jag å andra sidan haft tillfälle att uttala, att jag gerna förenar mig i utskottets önskan, att s. k. kvalifikationslistor måtte inlemnas från underlydande myndigheter. I det afseendet ansluter jag mig således till utskottet, hvad de antydda riktningarna vidkommer. Om vi skola aflåta en skrifvelse, tror jag således, att vi böra inskränka oss till dylika kvalifikationslistor.

Men äfven i ett annat afseende skiljer sig den skrifvelse, som jag skulle vilja förorda, från den skrifvelse, om hvilken utskottet hemställt, nemligen derutinnan, att hvad jag föreslagit i min skrifvelse, sådan jag strax skall tillåta mig uppläsa densamma, icke kan medföra någon som helst utgift. Det är ju alltid med en viss tveksamhet, som man aflåter en skrifvelse, med hvilken man ser, att utgifter skola följa, då man icke vet hvarhän dessa utgifter peka. Med det förslag till skrifvelse, som jag skall framställa, kan absolut icke någon utgift vara förenad. Med det förslag, som utskottet framställt, måste deremot ofafvisligen utgifter följa, till hvilket belopp är svårt att pröfva. Emellertid vill jag, hvad den saken angår, uttala som min uppfattning, att, om herrarne anse, att dylika kompetensprof äro ofafvisligen nödvändiga, och vilja gifva uttryck åt detta samt redan nu vilja besluta en skrifvelse, som kommer att medföra utgifter, om hvilkas belopp man ingenting vet, tror jag dock icke, att herrarne behöfva frukta, att dessa utgifter skola blifva allt för dryga.

I olikhet med hvad utskottet föreslår, skulle jag således vilja föreslå en skrifvelse till Kongl. Maj:t af följande lydelse: »Att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida ej väsentligen ökad garanti skulle vinnas för att vid befordran till major på stat endast dertill fullt lämpliga officerare skulle ifrågakomma, derest årligen från de chefer, som hafva att afgifva förslag för dylik befordran, ingåfves motiverade och konfidentiella uppgifter å vederbörande officerares duglighet i tjensten och lämplighet i öfrigt för befordran.» Jag anhåller, herr talman, om proposition på detta skrifvelseförslag.

Herr Pantzarhielm: Då jag fått ordet, ber jag, herr talman, att först få uttala utskottets tacksamhet till vederbörande inom generalstaben, som till utskottets förfogande ställt en så sakrik och omsorgsfullt utarbetad redogörelse om förhållandena i andra länder, som här varit fallet, en redogörelse, som för utskottets arbete varit till väsentlig nytta.

Ang. ändrade föreskrifter rörande befordran till major på stat.
(Forts.)

Hvad utskottets arbete angår, torde det vara klart för en hvar, att det skall uppstå stora svårigheter för ett riksdagsutskott att afgifva något utlåtande i en rent militärisk fackfråga. Så har äfven här varit fallet. Utskottet har därför afhållit sig ifrån att göra några som helst detaljuttalanden. Utskottet har endast i allmänna ordalag påpekat de bestämmelser, som finnas i andra länder och som utskottet ansett kunna lämpligen och med fördel införas äfven hos oss. Utskottet har sålunda ansett, att de närmare bestämmelser, som kunde vara erfoderliga, skulle af Kongl. Maj:t i sinom tid utarbetas, i fall Riksdagen nu aflåter en sådan skrifvelse som den, utskottet hemställt. Med anledning deraf skall jag icke inlåta mig i något som helst svaromål beträffande den skarpa och sakrika kritik, som från den föregående talarens sida kommit utskottets utlåtande till del. Men jag kan dock icke underlåta att i alla fall med ett par ord bemöta några uttalanden, som kanske icke böra stå alldeles obesvarade.

Den ärade talaren upprullade för oss en idealbild af, huru det skulle vara stäldt, för att vid militära befordringar allting skulle gå lyckligt och väl, och han stödde egentligen — så vidt jag kan förstå — detta uttalande dels på sin egen personliga erfarenhet och dels på de reglementariska föreskrifterna. Jag vill visst icke bestrida, att det finnes fördelningschefer, som samvetsgrant och omsorgsfullt begagna de tillfällen, som erbjudas, för att skaffa sig kännedom om sina underlydandes militära duglighet och sociala förhållanden. Men jag har också erfarenhet att stödja mig på. Jag tror å andra sidan, att det både har funnits och äfven finnes sådana, som icke samvetsgrant begagna dessa tillfällen. De reglementariska föreskrifterna — de äro nog alltid och i allmänhet klara och tydliga och bra. Men de reglementariska föreskrifterna äro och förblifva mången gång endast en död bokstaf, då de icke samvetsgrant åtlydas och efterföljas. En fördelningschef *skall* — herr generalen lade särskild tonvigt på detta — skaffa sig kännedom om sina underlydandes duglighet. Ja, det skall han göra. Men jag vågar påstå, att de tillfällen, som erbjudas en fördelningschef att skaffa sig denna kännedom under nuvarande förhållanden, äro alldeles för knappt tilltagna, de äro alldeles för få; och framför allt tror jag, att han icke kan skaffa sig så grundlig kännedom om sina underlydande, att endast på denna kännedom ett fullt samvetsgrant förslag kan af honom inlemnas. Jag skulle icke här hafva anfört denna min personliga åsigt — som jag också inom utskottet framhållit — om jag icke kunde stödja mig på en annan

Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.

(Forts.)

persons uttalande i kamraren år 1897, en person, hvilkeus erfarenhet väl icke bör underskattas. Det var den nuvarande krigsministern, som yttrade sig på följande sätt i fråga om profven. Det står här på sid. 5 i utskottets betänkande: »Såsom motiv för införandet af sådana prof och desamma afläggande inför en särskild pröfningskommission anförde herr statsrådet, dels att profven skulle tvinga de för tjensten intresserade att bättre följa med den utländska litteraturen och taga vara på tillfällen till utbildning etc. samt dels att de nu rådande svårigheterna för regementschefen och arméfördelningschefen samt ännu mera för högsta vederbörande, som slutligen skall utnämna, att kunna rätt bedöma, huruvida den eller den är kompetent till majorsbefordran, äro ganska afsevärda, hvadan det torde vara i hög grad behöfligt, att personers kompetens till befordran finge ett mera allmänt bedömmande utaf för saken särskildt vuxna personer. Herr statsrådet påvisade derjemte, hurusom de olika regementscheferna och arméfördelningscheferna kunna uppställa sins emellan mycket olika fordringar, så att, om man verkligen ville hafva ett fullt rättvist bedömmande för hela armén, det torde vara lämpligast, att de, som böra komma i fråga till befordran, blefve bedömda utaf en och samma kommission, som uppställer samma fordringar för hela armén. Annars komme fordringarna vid det ena regementet och den ena fördelningen att vara högst olika mot hvad som förekomme vid andra. Herr statsrådet sade sig äfven vara öfvertygad om, att för den händelse vi haft det österrikiska systemet — det var det han då talade om — »här tillämpadt, skulle nog en och annan, som blifvit befördrad, på välgrundade skäl icke hafva blifvit det».

Detta yttrande är skälet till, att utskottet, som hyst tvifvel angående lämpligheten af sådana kompetensprof, dock uttalat sig för sådana prof, då de af krigsministern blifvit förordade. Utskottet har velat underordna sin åsigt under krigsministerns sakkännedom. Jag tror icke, att det skulle varit försvarbart af ett utskott att komma in med ett förslag, der utskottet frångått hvad en så framstående person i saken yttrat. Hvad de reglementariska föreskrifterna vid befordringar beträffar, så säger jag som jag sade nyss, att reglementariska föreskrifter nog äro bra, men att det är med dem som med mycket annat här i verlden, att de kunna tolkas och följas på olika sätt. Att der vid lag personligheten både hos de dömande och hos de dömde mången gång varit allt för bestämmande, det tror jag icke kan jäfvas. Det kan visserligen — det vill jag icke bestrida — finnas fördelningschefer, gamla vana officerare, som med nit egna sig åt sin tienst, för hvilka det kan vara möjligt att vid de få tillfällen, som erbjudas dem att se truppen förd af officerarne, bedöma dessa officerares duglighet; men jag tror också, att det kan finnas fördelningschefer, som icke hafva denna förmåga, utan som måste hafva rikligare tillfällen för att kunna skapa sig ett bestämdt omdöme.

Så nämnde den föregående talaren dessa kvalifikationslistor och uttalade sin sympati för dem; och derom har jag ingenting att säga.

Vidare uttalade han en kritik beträffande förhållandena i utlandet och den redogörelse derom, som vi här hafva; men det anser jag vara en fråga, som icke hör hit. Ty hvad Kongl. Maj:t icke finner lämpligt att här i landet införa, det lär Kongl. Maj:t icke heller föreslå till införande. Men om det inom så stora arméer som den österrikiska, den italienska m. fl. befinnes lämpligt att hafva sådana bestämmelser, som der finnas, så vet jag ej, hvarför icke samma bestämmelser skulle kunna befinnas lämpliga äfven hos oss.

Sedan talade herr generalen om förhållandena i Tyskland och sade, att der finnes inga prof. Men jag vädjar till herr generalen: kunna vi på något vis jemföra oss och våra förhållanden inom armén med Tysklands? Det tror jag icke. I Tyskland är tillfälle inom hvarje liten garnisonsort, der ett par bataljoner äro förlagda, att dagligdags göra tillämpningsöfningar. Der har befälhafvaren ständigt sina underordnade under ögonen och har tillfälle att följa deras öfningar; och jag för min enskilda del tror, att, om inspektionen skall blifva af någon verklig nytta och medföra det gagn, som dermed afses, den inspekterande bör kunna följa helt och hållet dem, som skola inspekteras. Ty på en öfning då och då tror jag icke man kan grunda något bestämdt omdöme.

Hvad transportererna till andra regementen beträffar och svårigheterna der vid lag, så är det också en sak, som jag icke heller har skäl att här på något vis bemöta eller yttra mig om.

Så talade herr generalen äfven om ansvaret, det stora ansvar, som dessa män hafva, som ingifva förslag till befordringar. Ja, nog tror jag för min del, att herr general Ericson känner det som ett djupt ansvar. Det vill jag visst icke bestrida. Men å andra sidan ber jag att få fråga, huruvida någonsin dessa personer ställas till något ansvar, äfven om ganska påtagliga misstag vid en befordran egt rum. Jag tror, att aldrig så varit förhållandet, och därför kan ju också ansvaret bäras med ganska lätt hjerta.

Slutligen får jag säga det, att enligt min mening — och jag framhöll denna mening äfven i utskottet — det utan tvifvel är det säkraste medlet att vinna garantier för, att endast fullt kompetenta personer blifva befordrade till majorer, att anordna utsträckta tillämpningsöfningar. Det är det enda möjliga sättet att få garantier, ty hvarje föreskrift om kvalifikationslistor eller om prof, teoretiska och praktiska, blir annars eller kan åtminstone blifva en bestämmelse på papperet, som icke får så stor betydelse, som det ser ut. Sådana tillämpningsöfningar, väl anordnade, skola naturligtvis bereda en fördelningschef tillfälle att kunna följa sina underordnade bättre, än nu är fallet.

Hvad jag icke tyckte om i anförandet var, att det drogs fram som ett motiv, hvarför icke Riksdagen skulle aflåta en sådan skrif-

*Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.*

(Forts.)

Ang. ändrade föreskrifter rörande befordran till major på stat. velse, som utskottet föreslagit, att dermed skulle vara förenad kostnad. Ja, mina herrar, vill man ett mål, så får man nog också vilja medlen. Och jag tror för min del, att ju förr Riksdagen i allmänhet icke, som nu så ofta sker, sticker hufvudet i busken, utan vill se saker och ting på det militära området sådana de verkligen äro, dess bättre vore det. Allting kostar, men hufvudsaken är att se till, att de penningar, som Riksdagen beviljar, blifva på ett klokt och förståndigt sätt använda, och jag kan försäkra herrarne, att hvilka kostnader än blifva egnade åt försvaret, så finnes det, så vidt jag kan förstå, inga kostnader, som bära så rika frukter och hafva så stor betydelse, inga penningar, som kunna anses vara så väl använda, som hvad som nedlägges på tillämpningsöfningarnas ökande.

(Forts.)

Som jag började att säga, har det icke varit utskottets mening att ingå i några detaljer, och med anledning deraf har jag ingenting vidare att säga, utan får, herr talman, yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Styrländer: Om jag rätt uppfattade det förslag, som framställdes af den förste ärade talaren, så afsåg detta förslag, att det skulle införas konfidentiella kvalifikationslistor. Det var äfven vid frågans behandling inom utskottet tal om, att dessa kvalifikationslistor, som äfven vi omnämna, skulle vara konfidentiella. Men man motsatte sig på det bestämdaste hvarje antydning derom i betänkandet. Om nu den förste ärade talarens mening med konfidentiella kvalifikationslistor skulle vara, att dessa listor icke skulle vara tillgängliga för hvilken som helst, kanske icke ens för vederbörande kapten sjelf, så skulle jag önska, att han ville vara god och närmare utveckla, huru han menade i detta afseende. Det kan ju hända, att, om dessa kvalifikationslistor skola vara konfidentiella i den betydelsen, att de skola vara hemliga, det behöfver vidtagas några förändringar i tryckfrihetsförordningen. Jag för min del har åtminstone ansett detta nödvändigt. Ty om dessa kvalifikationslistor äro officiella handlingar, så bör enligt nu gällande grundlagsbestämmelser hvem som helst få taga del af desamma, Jag skulle därför önska, att herr generalen närmare ville utveckla, hvad han menade med uttrycket konfidentiella kvalifikationslistor.

Herr Widén: Herr talman, mina herrar! Då jag har varit ledamot af det utskott, som behandlat denna fråga, och varit med om utskottets betänkande, så har jag också ansett mig böra yttra några ord.

Jag får då till en början säga, att jag, såsom icke varande militär, icke tänker i ringaste mån inlåta mig på någon genomgående kritik af det anförande, som den förste ärade talaren hade i frågan.

Af hans kritik af utskottets betänkande framgick emellertid,

att äfven han erkände, att allting icke är som det borde vara, och att äfven han ansåg, att någonting i denna väg bör göras; och derom torde för öfrigt knappast finnas någon meningsskiljaktighet inom kammaren.

Talaren kritiserade åtskilliga af utskottets uttryck, men jag kan icke finna annat, än att en stor del af denna kritik icke drabbar utskottet. Han kritiserade t. ex. — jag skall endast anföra ett enda exempel — han kritiserade, att utskottet säger om de nuvarande föreskrifterna i tjänstgöringsreglementet rörande befordringar, »att de lemna ett mycket stort spelrum för en godtycklig tolkning», men talaren medgaf på samma gång sjelf, att dessa föreskrifter lemna rum för en »mycket subjektiv uppfattning». Hvad är det då för skillnad mellan dessa båda uttalanden? Utskottet har icke sagt, att tjänstgöringsreglementets bestämmelser *föranledt*, utan blott, att de *lemnat spelrum* för en godtycklig tolkning, men är, såsom den ärade talaren medgifvit, den subjektiva uppfattningen bestämmande vid tolkningen, så lemna ju de ifrågavarande bestämmelserna rum för en godtycklig tolkning.

Jag skall emellertid icke uppehålla mig längre vid den ärade talarens anförande. Jag är icke militär och har därför, som sagdt, icke anledning att i den delen af frågan yttra mig. Jag vill endast taga fasta på, att äfven han erkände lämpligheten af att afläta en skrifvelse till regeringen, ehuru han i det hänseendet framlade ett annat förslag än det, som utskottet kommit till. Jag tror emellertid, att hans skrifvelseförslag innebär en missuppfattning af hvad Riksdagen i denna fråga lämpligen bör göra. Enligt detsamma skulle Riksdagen hos Kongl. Maj:t begära, att Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande, om icke en viss bestämd åtgärd borde i förevarande afseende vidtagas. Utskottet har icke velat hemställa om något sådant, och jag tror, att det är bäst, att Riksdagen öfverlemnar den frågan, hvilken eller hvilka åtgärder i detta afseende äro lämpligast, åt Kongl. Maj:t.

Utskottet har i den punkt, hvari det sammanfattar de åtgärder, som det tänkt sig kunna komma i fråga, äfven omnämnt dessa kompetensprof, som den förste talaren så skarpt kritiserade. Jag ber att få fästa uppmärksamheten vid, att utskottet nämner dessa prof i följande ordalag »såsom» — det är alltså endast exempelvis, som detta nämnts — »införandet af särskilda kompetensprof af företrädesvis praktisk art, för så vidt införandet af sådana prof låter sig förena med arméns nuvarande organisation samt utan allt för afsevärda svårigheter kunna på ett ändamålsenligt sätt anordnas». Utskottet har sålunda icke alls sagt, att det nödvändigtvis skall vara kompetensprof. Anledningen till, att utskottet tagit med dem, är helt enkelt, såsom den näst siste talaren anmärkte, att den nuvarande krigsministern, då frågan förra gången var före, uttalade sig synnerligen sympatiskt om dessa kompetensprof. Det hade väl då icke varit lämpligt att nu utesluta dem. Att utskottet haft öppet

Ang. ändrade föreskrifter rörande befordran till major på stat.

(Forts.)

Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.
(Forts.)

öga för, att invändningar kunna göras mot dem, har ju dock utskottet noggsamt visat. Den förste talaren klandrade vidare, att utskottet, då det bland de åtgärder, som möjligen kunde vara tjenliga för afhjelpande af de ifrågavarande missförhållandena, nämnt förändring och insändande af s. k. kvalifikations- eller befodringslistor, begagnat om dessa listor jemväl sist angifva beteckning. Utskottet har emellertid just med flit användt båda uttrycken — af det skäl nemligen, att i den bifogade redogörelsen för förhållandena i utländska arméer båda uttrycken användas och användas, så vidt jag kan se, åtminstone delvis om samma sak; detta medgaf ju också talaren. Derfor synes det mig lämpligt, att utskottet icke fäst sig vid det ena eller andra namnet. Namnet må ju sedan kunna bestämmas af Kongl. Maj:t, om det befinnes lämpligt att införa dylika listor.

Vidare har utskottet hänvisat till andra eventuella föreskrifter, d. v. s. lemnat Kongl. Maj:t öppet att komma med nya förslag, och antydt, att det möjligen kunde finnas ännu andra utvägar, t. ex. detta samrådande mellan regementscheferna och kaptenerna — rörande hvilket jag för öfrigt har hört sympatiska uttalanden från flere militärer. Jag föreställer mig, att det vore lämpligt, att Kongl. Maj:t finge taga äfven detta i öfvervägande.

Som sagdt, mig synes, som om här alls icke borde vara fråga om, att Riksdagen skulle gifva Kongl. Maj:t en anvisning på bestämda föreskrifter, som skola gifvas, och säga: den eller den föreskriften skall gifvas, den eller den föreskriften skall affattas så eller så. Utskottet har ansett, att Riksdagen endast borde fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på den viktiga frågan om majorsbefodringsarna och gifva *antydningar* om vissa *riktningar*, i hvilka någonting skulle kunna göras. För min del kan jag icke finna annat, än att utskottets förslag till skrifvelse, just derigenom att det lemnar Kongl. Maj:t friare händer, är bättre än den förste talarens förslag till skrifvelse.

Talaren vidrörde en fråga, som är af mycket stor vikt, nemligen kostnadsfrågan. Den frågan har äfven varit på tal inom utskottet, liksom den äfven var det förra gången, då frågan var före i Riksdagen. Det har icke saknats farhågor för, att t. ex. de omtalade kompetensproffen kunde föranleda rätt afsevärda kostnader, hvilket ju också torde blifva ett hinder för deras genomförande. Men jag ber få framhålla, att genom en sådan skrifvelse som den föreslagna Riksdagen ingalunda binder sina händer till några kostnader. Kommer det att behövas medel för genomförandet af det uppställda önskemålet, så måste naturligtvis Kongl. Maj:t begära de nödiga anslagen af Riksdagen.

Som sagdt, då jag icke kan finna annat, än att här råder en allmän mening om, att en skrifvelse i detta ämne bör afgå till Kongl. Maj:t, och då jag anser, att utskottets förslag, såsom rymligare och icke uteslutande sådana utvägar, för hvilkas lämplighet den nuvarande chefen för landtförsvarsdepartementet uttalat sig, är mycket bättre än det af den förste talaren framställda skrifvelse-

förslaget, så skall jag be att få yrka bifall till utskottets skrivelse-
förlag.

Friherre Ericson: Herr talman, mina herrar! Jag ber att få kraftigt understryka hvad den talare, som hade ordet näst efter mig, framhöll, nemligen att det enda säkra sättet att vinna fullt tillfredsställande garantier i det spörsmål, som nu föreligger, är att väl afvägda och anordnade tillämpningsöfningar i vidsträcktare mån införas i armén. I detta afseende äro vi fullkomligt öfverens. Utskottet yttrar sig för öfrigt också i samma riktning, men i sin kläm hänvisar deremot utskottet icke till sina uttalanden i detta syfte, utan endast till hvad utskottet säger på sid. 7, der det säger sig sammanfatta hvad det förut yttrat, och det är med hänvisning till den sammanfattning, som utskottet här gör, som utskottet framlägger sitt skrivelseförlag.

Samme talare ogillade, att jag hade talat om kostnaderna. Jag vet icke, hvad han har för anledning att göra det. Jag framhöll den skillnaden mellan mitt förslag och utskottets, att med mitt förslag icke några utgifter skulle vara förenade, medan deremot ovilkorligen en utgift skulle vara förenad med det af utskottet framställda förslaget. Men jag tillät mig också tillägga, att jag ej tror, att utgifterna behöfva blifva särdeles afskräckande. Detta, tror jag, uttalades ganska tydligt och bestämdt.

Vidare framställde den andre talaren i ordningen efter mig, herr Styrländer, en bestämd förfrågan till mig, hvad jag egentligen menade med »konfidentiella» kvalifikationslistor. Ja, hvad jag menade, förstod han nog, nemligen att de skola vara hemliga. Men han ansåg, att de i så fall skulle komma i konflikt med tryckfrihetsförordningen. Om så skulle blifva fallet, har jag förbisett det, det får jag erkänna. Hvad jag menade, fasthåller jag dock vid, nemligen att dessa listor *måste* vara hemliga. På sista sidan af utskottets betänkande, sid. 26, ha vi ett exempel på dylika kvalifikationslistor, det är de s. k. »feuilles de notes», som i Frankrike årligen upprättas af regements- och likställda chefer samt sedermera påtecknas af brigad- och fördelningscheferna. Om vi se på detta exempel, så finna vi, att der talas bland annat om »begåfning, omdöme, karakter, uppfostran, uppförande och moral» m. m. Tycka herrarne verkligen, att det skulle vara lämpligt att offentligt gifva ut kvalifikationslistor, som röra sig på ett så ömtåligt område som det ifrågavarande, i hvilka chefen kanske uttalade sig om kaptenerna sålunda: den förste anser jag hafva mindre tillfredsställande karakter, och derfor bör icke han komma i fråga vid befordran. den andre anser jag vara oduglig i tjensten, och derfor bör icke han komma i fråga, den tredje har dåliga affärer, den fjerde har ett dåligt socialt anseende, hvarför ej heller dessa äro lämpliga att befordras. Tycka herrarne, att man skall offentliggöra sådana papper? Skall man fordra af myndigheterna, att de skola kvalificera sina underlydande

Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.
(Forts.)

Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.

(Forts.)

och utställa intygen för offentligheten? Det kan väl icke vara någons allvarliga mening. Om så sker, blir följden den, att dessa kvalifikationslistor blifva af noll och intet värde, ty det kan icke komma i fråga, att en regementschef *offentligt* uttalar, hvad här föreslagits, och det kan ej heller vara meningen med dessa kvalifikationslistor. Således, om man kommer i konflikt med tryckfrihetsförordningen genom att hålla listorna hemliga, är det förbiseende från min sida, såsom nämnt, men att de blifva konfidentiella, anser jag vara oafvisligen nödvändigt.

Den siste ärade talaren framhöll, att jag gjort anmärkning emot utskottet, därför att utskottet säger, att tienstgöringsreglementet lemnar allt för mycket spelrum åt en godtycklig tolkning, men han påpekade gent emot mig, att jag strax derefter erkände, att tienstgöringsreglementet medgaf, att förslagen kunna baseras på subjektiv uppfattning. Ja, det är mycket sant. Successionsförslagen, sådana de skola afgifvas allt fortfarande äfven efter utskottets önskan, skola — föreställer jag mig — vara baserade på subjektiv uppfattning. Om jag närmare betraktar dessa kvalifikationslistor, hvad äro de väl? De innebära ingenting annat än att vara uttryck för regementschefens subjektiva uppfattning om den ena eller den andra personens egenskaper, förtjenster eller fel. De äro lika subjektiva som de nuvarande förslagen. Detsamma gäller arméfördelningschefens förslag. Således, den svaghet, som den siste ärade talaren ville påvisa, att jag medgaf förefinnas hos de nuvarande förslagen, nemligen att de innebära endast en subjektiv uppfattning, den svagheten kommer att vidlåda äfven de af utskottet förordade kvalifikationslistorna och vidlåder alla kvalifikationslistor, som insändas i andra arméer, och på hvilka befordringarna grundas.

Vidare framhöll den ärade talaren mot det skrifvelseförslag jag ifrågasatt, att utskottets förslag skulle hafva den fördelen, att det ej gifve några direktiv. Jag ber att få uppläsa hvad utskottet föreslår. Utskottet föreslår: »att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t utfärda sådana förändrade föreskrifter rörande befordran till major på stat inom svenska armén, att genom bestämmelser i ofvan antydda riktningar största möjliga garanti vinnes» etc. Det synes mig, att utskottet här så väl uppmanar Kongl. Maj:t att »utfärda sådana förändrade föreskrifter» mot dem, som nu äro gällande, som ock föreslår, att bestämmelserna böra gå *»i ofvan antydda riktningar»*, d. v. s. just i de riktningar, som återfinnas på sid. 7. Der sammanfattar utskottet sin åsigt, och i denna sammanfattning ingår önskan om införande af de kompetensprof, om hvilkas lämplighet jag med bästa vilja ej kan förena mig med utskottet.

Hvad jag hemställer om i mitt skrifvelseförslag är ungefär följande — jag kan ej återgifva ordalydelsen, eftersom det hvilar på kammarens bord — att Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huruvida möjligen icke större garanti skulle vinnas derigenom, att kvali-

fikationslistor införas. Kan det då med berättigande sägas, att jag mer än utskottet gifver direktiv om den rigtning, i hvilken Kongl. Maj:ts åtgärder skola gå.

Jag tror, att hvad jag nu tillåtit mig påpeka i hufvudsak besvarar de anföranden, som föregående ärade talare hållit, i det afseende de innebära ogillande af hvad jag yttrat.

*Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.
(Forts.)*

Herr Hammarström: Då jag är ledamot af utskottet och deltagit i handläggningen af denna fråga, ber jag att få säga några ord. Det kan naturligtvis icke falla mig in att på något sätt inlåta mig på den militära sidan af saken. Då det nu här endast är fråga om militära förhållanden, skulle jag kanske icke säga någonting alls. Men efter som det var tal om, huruvida kvalifikationslistorna skola vara hemliga eller ej, ber jag att få nämna, att jag inom utskottet bestämt förfäktat den åsigten, att de ej få bli hemliga, ty i så fall skulle vi bli tvungna att ändra tryckfrihetsförelagningen. Dessutom vet jag icke hvad dessa listor egentligen skulle tjena till, om de endast låge hos vederbörande chefer och icke på något sätt finge blifva tillgängliga för någon annan människa. Jag anser således, att om man skall införa kvalifikationslistor — hvilket jag för min del tror skulle vara önskligt och nyttigt — böra de icke vara mer hemliga, än att de personer, som de gälla, sjelfva få taga del af deras innehåll.

För öfrigt vill jag icke upptaga kammarens tid, utan ber att till alla delar få instämma med herr Widén och yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Styrländer: Jag har nu fått fullt besked med afseende på den fråga jag framställt till den talare, som började debatten, då han nemligen förklarar, att han önskar, att kvalifikationslistorna skola blifva hemliga. Han påvisade, att man, om de ej finge vara hemliga, skulle komma till egendomliga resultat. Det kan ej förnekas, att så skulle kunna ske. Men jag förstår icke, hvarför man behöfver låta listorna vara så preciserade, så omfattande som dem, han uppläste.

Genom att låta kvalifikationslistorna vara hemliga tror jag, att man skulle utsätta sig för en mycket större fara, nemligen att det skulle kunna lemnas plats för godtycke, favoritskap o. s. v. Detta skulle hvarken de officerare, som skola befordras, eller den stora allmänheten i det ringaste afseende kunna kontrollera. Jag tror, att man skulle komma in på en mycket farlig väg, om man gjorde kvalifikationslistorna fullständigt hemliga så väl för officerarne som för allmänheten. Jag tror, att vi då skulle komma in på den allenastyrandets princip, som samme ärade talare så varmt tycktes vilja förorda. Jag tror, att det innebär en så stor fara, att åtminstone icke denna kammare kan vara med om någonting sådant.

Ang. ändrade
föreskrifter
rörande be-
fordran till
major på stat.
(Forts.)

Hvad är det, som framkallat herr Nydals motion, om icke just några misstag, som begåtts: det har vid befordring till major fått inverka andra faktorer än rent militära, såsom t. ex. hofstjenst och dylikt. För att förekomma sådant, har motionen blifvit väckt. Men om vi skulle låta dessa listor blifva fullständigt konfidentiella, kasta vi oss från en fara i en annan — vi *kunna* det åtminstone. Derför motsätter jag mig förslaget derom och ber att få förena mig med utskottet.

Herr A. Hedin i Stockholm: Om de omtalade kvalifikationslistorna är i sjelfva verket ingenting annat att säga, än att, om sådana förekomma, de böra afskaffas och — om det gäller — vid ansvar förbjudas. Dessa innebära nemligen icke någonting annat än — i strid med alla rimliga rättsprinciper — en tillåtelse för en hemlig anklagare att göra andra personer så mycket ondt han vill utan att drabbas af något ansvar. Det är farligt i ännu högre grad, än den siste talaren yttrade. Om kvalifikationslistorna skulle få offentliggöras, medgifver jag, att allt efter som dessa skötas af dem, som hafva dem i sin hand, kunna de befinnas vara i allra högsta grad olämpliga. Ty det är ju alldeles gifvet, att äfven om sjelfva offentligheten sätter den af sin öfverordnade angripne i stånd att försvara sig, står dock alltid anklagelsen kvar enligt den gamla kända satsen, att det fins »alltid något, som hänger kvar». Och sjelfva den angripne underordnades försvar mot en anklagelse, som utgår från en öfverordnad, äfven det kommer att försvåras genom den s. k. disciplinens fordran på underdånighet äfven mot den, som med full vetskap om sitt beteende gjort mig mycket och oupprätteligt ondt. För öfrigt, i ett land med så pass genomskinliga förhållanden, som här äro rådande, skall det verkligen här behöfva föras sådana inquisitoriska papper bakom ryggen på en person, som sålunda vet, att hans välfärd ligger i händerna på en annan person, mot hvilken han icke har något enda vapen, äfven vid de svåraste anklagelser? Hvad skulle dessa papper behöfvas till? De behöfvas till ingenting annat än instrument i godtyckets och orättfärdighetens hand.

Härmed var öfverläggningen afslutad. Sedan herr talmannen framställt proposition å de derunder framställda yrkandena, blef utskottets hemställan bifallen; och skulle detta beslut, jemlikt 63 § 3 mom. riksdagsordningen, delgifvas Första Kammaren.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>A. G. Andersson</i> i Himmelsby	under 11 dagar fr. o. m. den					
	7 innev. april,					
» <i>C. J. Jakobson</i>		under 11 dagar fr. o. m. den	7 april			
» <i>O. Larsson</i> i Bratteberg	» 11 »	»	»	7 »		
» <i>A. Petri</i>	» 11 »	»	»	7 »		
» <i>J. O. Lindewall</i>	» 10 »	»	»	8 »		
» <i>P. A. Larsson</i> i Säby	» 11 »	»	»	7 »		
» <i>E. A. Lindblad</i>	» 12 »	»	»	7 »		
» <i>Ivar Månsson</i>	» 12 »	»	»	7 »	och	
» <i>J. E. Centerwall</i>	» 10 »	»	»	7 »		

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 1,1 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Lördagen den 7 april.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 31 sistlidne mars.

§ 2.

Till bordläggning anmäldes
statsutskottets memorial:

n:o 53, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i en fråga rörande riksstatens femte hufvudtitel; och

n:o 54, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens åttonde hufvudtitel;

särskilda utskottets utlåtande n:o 1, i anledning af dels Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete och till lag om ändrad lydelse af 17 kap. 4 och 11 §§ handelsbalken, dels och vissa inom Riksdagen väckta motioner; samt

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande (n:o 14), i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående anstånd med åtgärder för återbesättande af det lediga biskops-embetet i Kalmar stift.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,42 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Torsdagen den 12 april. Kl. $\frac{1}{2}$, 3 e. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträden den 1, den 3, den 4 och den 5 innevarande april förda protokoll.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *J. I. Crusebjörn* aflemnade Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtande till landtförsvaret af mark, tillhörande förra kronofogdebostället Vesterhus n:o 2 och förra regementspastorsbostället Vesterhus n:o 3 i Jemtlands län.

Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af åtskilliga kronolägenheter.

De kongl. propositionerna bordlades.

§ 3.

Härefter föredrogs statsutskottets memorial n:o 53, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i en fråga rörande riksstatens femte hufvudtitel.

Den föredragna voteringspropositionen godkändes.

Vidare föredrogs statsutskottets memorial n:o 54, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens åttonde hufvudtitel.

Punkterna 1—4.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

Efter föredragning af *punkten 5*, hvilken på begäran bordlades,

beslöt kammaren, på hemställan af herr talmannen, att denna punkt skulle företagas till behandling i plenum den 19 innevarande april.

Punkten 6.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

§ 4.

Härefter föredrogs och bordlades åter särskilda utskottets utlåtande n:o 1, i anledning af dels Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete och till lag om ändrad lydelse af 17 kap. 4 och 11 §§ handelsbalken, dels ock vissa inom Riksdagen väckta motioner.

Efter hemställan af herr talmannen beslöt kammaren, att förevarande utlåtande skulle företagas till behandling i kammarens sammanträde den 21 innevarande april och då uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden.

§ 5.

Slutligen föredrogs och bordlades åter Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 14.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets memorial n:o 4, angående talmannens i Andra Kammaren vägran om proposition på yrkande, att framlagd voteringsproposition icke måtte godkännas; och

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande (n:o 15.) i anledning af väckt förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om vissa ändringar i länens markegångstaxor.

§ 7.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelser

dels till Konungen:

n:o 29, angående Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra, tredje, fjerde, femte, sjette, sjunde och åttonde hufvudtitlarne gjorda framställningar om anslag för beredande af dyrtidstillägg för år 1900 åt en del tjenstemän och betjente;

n:o 30, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af lånemedel till fortsatt utveckling af statens telefonväsende;

n:o 32, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för sjökommunikationer;

n:o 33, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående villkoren för sådana statsbidrags åtnjutande;

dels till fullmäktige i riksgäldskontoret:

n:o 31, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af lånemedel till fortsatt utveckling af statens telefonväsende.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *H. F. A. E. Pantzarhielm* under 9 dagar, att räknas från den 10 innevarande månad.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,11 e. m.

In fidein
E. Nathorst Böös.
